

מסורת הש"ס

אין צדין פרק שלישי ביצה

כו.

עין משפט נר מצוה

כו א מ"י פ"ג
מחלוקת בבורות
הלכה ד' סנה עין רח
טו"ש י"ד כ"י ש' ספק
א:

רבינו הגנאל

נגמר בשולן נראו, ואנו
מבטלין אותן ביר"ט,
הנה אין מוקצה. א"ל
אביי ולעצמך תיקשי
לך כל קדירות ודין
השפחות דאיתן ורתחות
בין השמשות ואין ראיות
לאכילה, ולמחר אוכלין
מיניהו, אלא כל דבר
שנמרו בירי אדם כגון
אילו לא קמביעא לן
דוראי אין מוקצה, כי
קמביעא לן גמרו בירי
שמים, ולא איפשיטא.
ו' יהודה נשיאה הוה
ליה בבור, שדריה לר'
אמי ביר"ט לבקרו, סבר
דלא למחיהו. א"ל
ו' ירמיה והא ו'
יהודה הני במתניתין
יד מומחה ויראה, ור'
יהודה ור' שמעון הלכה
כר' יהודה. ואוקימנא
למתניתין ביראין מומין
ביר"ט פליגי, ר' יהודה
מתיר לו ר' ירמיה אסור,
וכן ו' יצחק נפחא לא
רצה לבקר מומין ביר"ט,
ואמר לו ר' ירמיה כמו
שאמר לר' אמי, א"ל
ו' אבא לר' ירמיה למה
אינך מתיר לר' אמי ולר'
יצחק נפחא לעשות כר'
שמעון דאמר אין רואין
מומין, א"ל ר' ירמיה
ואת מה בידך, א"ל
הכי אמר זעירא הלכה
כר' שמעון, ואסיקנא
התם ביראין מומין כקמרי, מדרקתי
לה ר' אשישי במתנתא
דאיתיה בהדיא הא דר'
שמעון בלשון חכמים,
ש"מ הילכתא כותיה. מאי
הוי עלה, ת"ש מדרשכתן
אביי ור' שמעון בן גמלי
וחבירי שהקדימו באותו
הזמן שהיו קודם ר' מאיר
ואמרו הלכה כר' מאיר,
דנתן בבכורות [בפרק]
עד כמה ישראל חייב
ליטפל בבכור, השוחט
את הבכור ואח"כ הראה
מומו, ר' יהודה מתיר, ר'
שלא ע"פ מומחה אסור.
דייקין אלמא קסבר ר'
מאיר ראיית בכור לאו
כראיית טריפה כר', א"ל
אביי אתה תחם בראיית
מומין ביר"ט פליגי,
בבבית מומין שבגוף אטו
מומין שבפני פליגי, מפני
שמשתנין לאחר מיתה,
וקנסא הוא דקא קניס ר'
מאיר התי. מאי ורדינא
לא היה רואה מומי
בכור ביר"ט, וא"ר אמי
שפיר עבד דלא חזי, ר'
אמי הוה רואה מומין
בעיר"ט ולמחר ביר"ט הוה
שואל איך נפל בו מום.

א"ל נמרו בירי אדם לא מבטיחין כן וכו'. ור"ת אמאי אין מוכיח
מהיה דכופין את הסל לפני האפרוחין כדי שיעלו וירדו
וקאמר [שבת מג.] מותר לטלטל פה אחר שירדו מותר לטלטל הסל
אע"פ שהיה אסור כשעלו האפרוחים עליו נחתי היום אלמא אין
מוקפה לחתי שבת וי"ל דשתי חסם
דחיו כמו גמרו צדי אדם שצדו
להפריחם מעליו דהא שרינן קדירות
אע"ג דצין השמשות רוחות הן ועוד
יש לומר דהתם מייירי לענין טלטול
דפשיטא ליה דאין מוקפה לחתי שבת
והכא קא צעי לענין אכילה:
א"ל ר' מאיר קנסא קא קניס.
ופסקין רצינו יצחק דהלכה
כרבי יהודה דקצעי התם בבכורות
(דף כח: ושם) סתמא דש"ס אליבא
דר' יהודה ואע"ג דר' מאיר ור' יהודה
הלכה כרבי מאיר בגזרותיו היינו
ודאי בגזרותיו אכל לא בקנסותיו ו':
ועל

למעבד עובדא כר' שמעון א"ל ואת מה בידך א"ל הכי אמר ר' זירא הלכה
כר' שמעון אמר ר' מאן דהוא א"ל אכזי ואסק להתם ואגמרה לשמענתא מפומיה
דמרה כי סליק להתם אשכחיה לר' זירא א"ל אמר מר הלכה כרבי שמעון
א"ל לא אנא מסתברא אמרי מדרקתי במתניתין ר' שמעון אומר כל שאין
מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן וקתני לה בברייתא בלשון חכמים
ש"מ מסתברא כוותיה מאי הוי עלה אמר רב יוסף ת"ש דתליא א"ל באשלי
ברבי דאמר רבי שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי א"ר יוסי בן שאול אמר
רבי משום קהלא קדישא דבירושלים ר' שמעון וחבירי אמרו הלכה כרבי
מאיר אמרו והא אינהו קשישי מניה טובא אלא בשיטת ר' מאיר אמרוה
דתנן השוחט את הבכור ואחר כך הראה את מומו ור' יהודה מתיר ורבי
מאיר אומר הוואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור אלמא קסבר ר' מאיר
ראיית בכור לאו כראיית טריפה ראיית בכור מחיים ראיית טריפה לאחר
שחיטה ומינה ראיית טריפה אפילו ב"ט ראיית בכור מערב י"ט א"ל אביי אטו
התם ביראין מומין פליגי בקנסא פליגי דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי
יוחנן "בדוקין שבעין כולי עלמא לא פליגי דאסור משום דמשתנין כי פליגי
במומין שבגוף רבי מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף אטו מומין שבעין ור'
יהודה סבר לא גזרינן אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני ר'
מאיר אומר הוואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור שמע מינה קנסא הוא
דקא קניס שמע מינה אמי ורדינא חזי בוכרא דבי נשיאה הוה ביומא
טבא לא הוה חזי אתו ואמרו ליה לרבי אמי אמר להו שפיר קא עבד
דלא חזי איני והא רבי אמי גופיה חזי רבי אמי כי חזי מאתמול הוה חזי
ובי"ט

גמר להו בשוליהו. חזו להו אמר ליה אביי
ולעצמך תקשי לך קדירות דעלמא דהא סתם
קדירות דעלמא בין השמשות רוחות הן
ולאורתא אכלינן מיניהו אלא גמרו בירי אדם
לא קא מבטיחין לן כי קא מבטיחין לן גמרו
בירי שמים ר' יהודה נשיאה הוה ליה ההוא
בוכרא שדריה לקמיה דר' אמי סבר דלא
למחיהו א"ל רבי זריקא ואיתימא רבי ירמיה
(ר' יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה הדר
שדריה לקמיה דרבי יצחק נפחא סבר דלא
למחיהו א"ל ר' ירמיה ואיתימא ר' זריקא ר'
יהודה ור' שמעון הלכה כר' יהודה א"ל רבי
אבא מאי טעמא לא שבקתינהו לרבנן
למעבד עובדא כר' שמעון א"ל ואת מה בידך א"ל הכי אמר ר' זירא הלכה
כר' שמעון אמר ר' מאן דהוא א"ל אכזי ואסק להתם ואגמרה לשמענתא מפומיה
דמרה כי סליק להתם אשכחיה לר' זירא א"ל אמר מר הלכה כרבי שמעון
א"ל לא אנא מסתברא אמרי מדרקתי במתניתין ר' שמעון אומר כל שאין
מומו ניכר מבעוד יום אין זה מן המוכן וקתני לה בברייתא בלשון חכמים
ש"מ מסתברא כוותיה מאי הוי עלה אמר רב יוסף ת"ש דתליא א"ל באשלי
ברבי דאמר רבי שמעון בן פזי א"ר יהושע בן לוי א"ר יוסי בן שאול אמר
רבי משום קהלא קדישא דבירושלים ר' שמעון וחבירי אמרו הלכה כרבי
מאיר אמרו והא אינהו קשישי מניה טובא אלא בשיטת ר' מאיר אמרוה
דתנן השוחט את הבכור ואחר כך הראה את מומו ור' יהודה מתיר ורבי
מאיר אומר הוואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור אלמא קסבר ר' מאיר
ראיית בכור לאו כראיית טריפה ראיית בכור מחיים ראיית טריפה לאחר
שחיטה ומינה ראיית טריפה אפילו ב"ט ראיית בכור מערב י"ט א"ל אביי אטו
התם ביראין מומין פליגי בקנסא פליגי דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי
יוחנן "בדוקין שבעין כולי עלמא לא פליגי דאסור משום דמשתנין כי פליגי
במומין שבגוף רבי מאיר סבר גזרינן מומין שבגוף אטו מומין שבעין ור'
יהודה סבר לא גזרינן אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא דקתני ר'
מאיר אומר הוואיל ונשחט שלא על פי מומחה אסור שמע מינה קנסא הוא
דקא קניס שמע מינה אמי ורדינא חזי בוכרא דבי נשיאה הוה ביומא
טבא לא הוה חזי אתו ואמרו ליה לרבי אמי אמר להו שפיר קא עבד
דלא חזי איני והא רבי אמי גופיה חזי רבי אמי כי חזי מאתמול הוה חזי
ובי"ט

ומפרש רב יוסף אמרו נתמיה וכו' אפשר שקהלא קדישא אומרים דבר זה על ר' שמעון בן מנסיא
וחבירי אמרו הלכה כר' מאיר ועבדין כותיהו: והא איננו קדימי וקשישי מיניה עוצא. קהלל קדישא דלמרה רבי להא שמעתא משמיהו
קשישי מר' שמעון בן מנסיא טובא דהא ר' שמעון בן מנסיא צימי רבי וצניו היה דתנן בנזירות [פ"ה ה"ט] אמר ר' שמעון בן מנסיא אלו שבע
מדות שמנו חכמים בתלמידים כלן נתקיימו צרבי וצניו ועליל נמי אפלוג צהדיה ויחייז אמרו קהלל קדישא הלכה משמיה דר' שמעון
בן מנסיא דקתני ר' שמעון וחבירי אמרו הלכה כר' מאיר: אלא. הכי אמור קהלל קדישא ר' שמעון בן מנסיא וחבירי שאלמרו אין רואין
מומין בשטות ר' מאיר אמרוה. וכן אפשר שהוקנים נתנו דעתם על דברי הצוחרים ואמרו דברי פלוני נטוין אחר דברי ר' פלוני שהיה לפניו:
השוחט אם הבכור. קודם שהתירו חכם ואח"כ הראה את מומו לחכם: אלמא קסבר ר' מאיר ראיית בכור. אינה קלה כראיית טריפה
דלחשבוה ואינו וכן עלמא של התרת בכור תלויה בה שאף שחטתו אסורה קודם שיראו ואינו דומה לראיית טריפה שהתירו לנזקה אחר
שחטתו: ומינה למדו ר' שמעון בן מנסיא וחבירי ואמרו כיון דחשיבא כולי האי הוה ליה כמתקן ו' וכדן דין ואסור לראותו צ"ט
ואע"פ שטרפה נזקה צ"ט והיינו תליא בנצלי דרבי שאלמרו קהלל קדישא דהא דר' שמעון כר"מ אולא וקמו להו ר' שמעון בן יוחי ור'
מאיר בחדא שיטתא ור"ל ר' יהודה יחיד ואין דבריו של אחד במקום שנים: אמר ליה אביי. לרב יוסף: אטו. הלא דר"מ דכבור ביראין
מומין לאחר שחטתו פליגי ומשום טעמא דחשיבותא אמרה ר"מ למלתיה והא קנסא קניס כדמפרש ואילו אלו אדם אחר שחטו וכסבור שהוא
ניתר מפי מומחה אפילו ר"מ מודה דרואין: בדוקין. טייליא כמו הנוטה דקוק שמים (שפיח מ) אם מוס זה דוק שבעין: כולי עלמא. אפילו ר'
יהודה מודה דאסור מפני שמשנתנה לאחר המיתה ויש דוק שנראה לאחר שחטתו מוס קצוב שאלו ראהו לפני שחטתו היה נראה עובר: במומין
שבגוף. כגון נקצא אנו נצברה ידו דלא נשתנה בצביל השחיטה: מתני'. בבכורות נמי דיקא דמשום גזרה קאסר ליה וקנסא קניס כדי שלא
ירגיל עוד מדלל קתני ר"מ אסור דנהוי משמע דאסורו תלוי בגופו שאין ראייתו לאחר שחטתו כלום אלא הוואיל ועבר ושחטו שפע מינה זהו טעמו
של דבר מפני שהקל לשחטו ותלה ר"מ הדבר ברשעו של כהן זה שהקל בו: אמי ורדינא. נאה היה על שם ורדים היה נקראו. ולי נראה מאתמו מקום
ששמו ורדינה כדאמרין בעירובין (דף מט.) שנקרא מאנשי ורדינה ואנשים נקנים וצרי עין צממון היו: מאתמול הוה חזי. אם קצוב עובר:

א) [עירובין מו: בסורות
י"א.] ב) [מ"ח כב. חולין כג.]
ג) [שם ונדה מה. ד] ד) [ב"ב
לא: ע"ז: י.] ה) [עירובין פ"י
משנה וטע. א"ל כלומר
אלנות גבוהים והיינו חכמים
גדולים כדכתיב הנה אשור
אח גלגולן (וחזקאל לא)
וכדאמרין פסחים ק"ב.
הרוע ליתקן יתלה צבילין
גדולן.] ו) [בכורות כח. ט.] ז) [שם
ע"ש.] ח) [דף כ"ו.] ט) [שם
ג' מה"מ לעיל נ"ו.] י"ל לא
כדן דין. י"י ע"י גיטין מה.
דשם נקרא שפיר נאה.
י"ג וא"ל דשתי התם דהוי
כמו גמרו צדי אדם שצדו
להפריחם מעליו דהא שרינן
קדירות אע"ג דצין השמשות
רוחות הן דפ"י ס"ה (שם)
קאמר א"ס הוי עליו צבילין
אסור לטלטל וא"ל לא הוה
כגמרו צדי אדם וי"ל דהתם
מייירי כ"ל מ"ל מדרש"ה,
ו' [עירובין מו: בסורות מ.]
ז) [וע"י חס"י ימות. ל.] ד"ה
מי עבד ותוספות כ"ק ל':
ד"ה וכתבתי וחס"י כ"ק עב.
ז) [וע"י חס"י ימות. כ"ק ל':
שפיר ד"ה וכתבתי וחס"י
בכורות כח. ד"ה ר"מ
ותוספות ונחם קד. ד"ה
אמר ר' עקיבא:]

לעזי רש"י

טייליא. קדום בעין
שמצמצם את הראיה.

מוסף רש"י

אמר מאן דהוא. א"ל
אחד מאלו דהוא (ויר"כ כב.)
אחד מן התלמידים ולא היו
זכרין אלו שדבריה הגמרה
מי היה (וחולין י.) באשלי
ברב"י. חלילה בעיני
ותוספות. ויש אומרים
בבכורות גדולים. כמו יוחי
א"ל (ע"ז: י.) ואחר כך
הראה את מומו. לאחר
שחטתו ונמצא קצוב
(בכורות כח.)